

แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
ด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1^{*}
ACADEMIC ADMINISTRATION GUIDELINES FOR SCHOOL TO ENHANCE
THE EFFECTIVENESS OF TEACHING AND LEARNING MANAGEMENT IN INNOVATIVE
EDUCATION SANBOX PILOT SCHOOLS SA KAEO PROVINCE UNDER THE SA KAEO
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ณัฐพร ลิทธิโคตร^{1*}, ทศพร เกตุพนอม²

Nattaporn Sittikot^{1*}, Thasporn Kettanom²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

¹Educational Administration, Siam Technology College, Bangkok, Thailand

²หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

²Master of Education Program in Educational Administration, Siam Technology College, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: 66008113002@siamtechno.ac.th

*Tel: 091-828-8820

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน โดยการเทียบสัดส่วนตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.810 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ ด้านการพัฒนาระบบ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรปรับจากการประเมินที่เน้นเอกสารไปสู่การประเมินสภาพจริงและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน พร้อมส่งเสริมการ นิเทศภายในอย่างเป็นระบบ 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ ควรปรับบทบาทผู้เรียนจากผู้รับข้อมูลเป็น ผู้สร้างความรู้ ผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) ด้านการพัฒนาระบบ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยเชื่อมโยงบริบทท้องถิ่นกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการเรียนรู้ และ 4) ด้านการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา ควรสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญและ สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ, ประสิทธิภาพการเรียนการสอน, สถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

Abstract

The objective of this research was to study and propose guidelines for the academic administration of school administrators. To enhance the efficiency of teaching and learning management in pilot educational institutions education sandbox sa kaeo province under the sa kaeo primary Educational Service Area Office 1. This study is a descriptive research study. A sample group of 242 individuals. Sample size determination was based on the Krejcie and Morgan table using simple random sampling. The research instruments consisted of a 5-point rating scale questionnaire and a semi-structured interview form; the Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranged from 0.67 to 1.00, and the reliability coefficient was 0.810. Data were analyzed using frequencies, percentages, means, standard deviations, and content analysis. Research findings indicate that academic administration by school administrators to enhance teaching and learning efficiency overall, it is at a high level. When considering the aspects by ranking their mean scores from highest to lowest, they are as follows: the development of the internal quality assurance system; the development of learning processes; the development of educational media, innovations, and technology; and the development of the school curriculum. The guidelines for development are as follows: 1) Regarding the development of internal quality assurance systems in educational institutions, the approach should shift from document-based assessment to one that focuses on actual conditions and learner achievement, while also promoting systematic internal supervision. 2) Regarding the development of the learning process, the role of the learner should shift from a recipient of information to a constructor of knowledge through active learning. 3) Developing media, innovation, and technology for education by linking local contexts with modern technology in order to reduce learning inequality and 4) Regarding school curriculum development, the curriculum should align with the local context and digital technology, fostering key competencies in learners and enabling them to effectively create innovations.

Keywords: Academic Administration, Teaching and Learning Efficiency, Pilot Schools in Education Innovation Areas, Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, 2562) หลักการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของสถานศึกษาในการมีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการซึ่งครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคน สังคม และประเทศ โดยมีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในศตวรรษที่ 21 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” และได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา และการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ทั้งนี้ การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากการรายงานของกระทรวงศึกษาธิการ ในกิจกรรม ศธ.360 องศา เปิดเผยเหตุผลที่ประชุมคณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2565 เห็นชอบการจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพิ่มเติม 11 จังหวัด และเมื่อรวมกับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในปัจจุบันที่มีการจัดตั้งแล้ว 8 จังหวัด (รวมทั้งสิ้น 19 จังหวัด) ซึ่งปัญหาที่พบของจังหวัดสระแก้วคือเป็นพื้นที่ติดชายแดน ขาดการบูรณาการในด้านการจัดการศึกษา มีความเหลื่อมล้ำด้านสังคม เศรษฐกิจ อาชีพ ความยากจน ปัญหาการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็นของผู้เรียน ขาดทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน และขาดการพัฒนาต่อยอดทรัพยากรที่มีคุณค่าในจังหวัดสระแก้วให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนทั้งการบริหารวิชาการและหลักสูตรสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่ำกว่าระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง การมีข้อจำกัดในการใช้หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการสถานศึกษาที่ไม่มีความคล่องตัว และสอดคล้องกับพื้นที่ เด็กส่วนใหญ่ยากจน และด้อยโอกาสทางการศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกและสร้างความร่วมมือด้านการจัดการศึกษา รวมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จึงเป็นโอกาสของจังหวัดสระแก้วในการพัฒนาด้านด้านการศึกษาเดิมให้มีความเข้มแข็ง โดยใช้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภายใต้ภารกิจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ให้สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้อง และตอบสนองต่อความต้องการ และบริบทของพื้นที่จังหวัดสระแก้ว และสอดคล้องกับผู้เรียน ผู้ปกครองและสถานศึกษาในพื้นที่ โดยร่วมกันพัฒนาแนวทางวิธีการ รูปแบบใหม่เพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว รวมถึงการพัฒนาการบริการงานวิชาการที่สอดคล้องกับความต้องการ และบริบทของสถานศึกษานำร่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามลักษณะการจัดการศึกษาของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาการศึกษา จังหวัดสระแก้ว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

การบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและส่งเสริมการดำเนินงานด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพโดยมุ่งพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศ การวัดและประเมินผล และการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพจะช่วยสนับสนุนให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาในปัจจุบันยังเผชิญกับความเหลื่อมล้ำและความแตกต่างของบริบททางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความแตกต่างระหว่างผู้เรียนและความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จึงเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มความคล่องตัวและความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการศึกษาโดยมุ่งส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม

ทางการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนรวมทั้งลดความเหลื่อมล้ำและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นด้วยเหตุผล แนวคิดและหลักการดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นข้อมูลสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อบริบท ความต้องการของผู้เรียน และเป้าหมายของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ซึ่งประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 2567 จำนวน 603 คน จาก 30 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 2568 จำนวน 242 คน โดยการเทียบสัดส่วนตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) จากนั้นใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูแต่ละสถานศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการและ เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าโดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 เพื่อใช้ตั้งข้อคำถาม และแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรที่ศึกษาโดยสร้างเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert, R., 1967)
3. นำแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ในการตรวจสอบให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะโดยใช้วิธีหาค่า Index of Item Objective Congruency (IOC) บันทึกผลการพิจารณาถึงความเห็นของ

ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านในแต่ละข้อ จากนั้นคำนวณหาค่า IOC คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 - 1.00 มาใช้ จากนั้นจัดทำเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป โดยการเลือกผู้เชี่ยวชาญใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

4.1 มีประสบการณ์ในด้านการบริหารสถานศึกษา 5 ปีขึ้นไป

4.2 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโททางการศึกษาขึ้นไป

5. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูจำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลวังสมบุญ

6. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1984) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.810

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ไปจัดทำชุดแบบสอบถามฉบับจริงแล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

8. นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ในการตรวจสอบให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา และ 4) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

9. จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้ลักษณะการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยประสานงานและทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายละเอียดของการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ โดยใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ตามความเหมาะสมของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ มีคุณสมบัติ ดังนี้

9.1 มีประสบการณ์ในด้านการบริหารสถานศึกษา 5 ปีขึ้นไป

9.2 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโททางการศึกษาขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการสถานศึกษา สถานศึกษา นำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดสระแก้ว ในการตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้แบบฟอร์ม Google Form และสร้างคิวอาร์โค้ด (QR Code) จำนวน 603 คน พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการตอบแบบสอบถาม และสามารถให้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วนและถูกต้อง

4. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน ถูกต้องสมบูรณ์ทุกขั้นตอน จำนวน 242 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การสอนให้เกิดประสิทธิภาพ ของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ตามแนวคิดของ เบสท์และคาน (Best, J. W. & Khan, J. V., 1993)

1.3 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การสอนให้เกิดประสิทธิภาพ ของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว เป็นข้อมูลแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอด้วยเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item-Objective Congruence Index)

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

2.1 ร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านการทำงานเป็นทีม สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.91	0.17	มาก	4
2. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้	4.38	0.14	มาก	2
3. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.28	0.17	มาก	3
4. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.53	0.22	มากที่สุด	1
รวม	4.28	0.18	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวม

อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.22) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.14) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.17) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.17)

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.91$) แม้ว่าจะอยู่ในระดับมาก แต่สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษายังมีประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลและแนวคิดการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อมุ่งพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนมากกว่าการเน้นการจดจำเนื้อหา ทั้งนี้ควรมีระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หลักสูตรสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดสระแก้ว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกัน พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ควรนำบริบทท้องถิ่นมาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้หลักสูตรมีความทันสมัยและตอบโจทย์การพัฒนาเศรษฐกิจ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นสมรรถนะมากกว่าการท่องจำเนื้อหาส่งผลให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ระบบการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

2.2 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการปรับเปลี่ยนบทบาทผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างความรู้ ผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่เชื่อมโยงประสบการณ์จริงในชุมชน โดยใช้ กระบวนการคิดเชิงออกแบบ และประเด็นท้าทายในท้องถิ่นเป็นฐานในการบ่มเพาะทักษะการแก้ปัญหาและนวัตกรรม โดยมีปราชญ์ชาวบ้านเป็นเครือข่ายร่วมสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ครูใช้กระบวนการ PLC เป็นกลไกหลักในการออกแบบการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการทำงานแบบกัลยาณมิตรที่มุ่งเน้นความยั่งยืนตามบริบทของสถานศึกษา

2.3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการสร้างคลังสื่อที่ผสมผสานเอกลักษณ์ท้องถิ่นเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อขจัดอุปสรรคในการเข้าถึงความรู้ของพื้นที่ห่างไกล ควบคู่ไปกับการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเปลี่ยนแนวคิดเป็นผลงานที่เป็นรูปธรรม โดยมีปัจจัยความสำเร็จอยู่ที่การพัฒนาครูสู่การเป็น “ครูนวัตกรรม” ที่สามารถออกแบบนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาจริงในห้องเรียน ผ่านระบบการนิเทศติดตาม และการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการเผยแพร่และต่อยอดนวัตกรรมสู่สาธารณะอย่างเป็นระบบ

2.4 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ควรออกแบบกลไกการบริหารจัดการที่บูรณาการเข้ากับการกิจของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนจากระบบที่ยึดติดกับเอกสารสู่การประเมินตามสภาพจริง เพื่อสะท้อนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามบริบทท้องถิ่นจังหวัดสระแก้วและสร้างความมั่นใจแก่ชุมชน โดยใช้วงจร PDCA เป็นแกนหลักขับเคลื่อนร่วมกับระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง เพื่อให้เกิดการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการประเมินความสำเร็จและเสนอแนวทางปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและตอบโจทย์วิถีชีวิตจริงในสถานศึกษา

จากการศึกษาวิจัย พบว่า เมื่อพิจารณาผลการวิจัยทั้ง 4 ด้าน จากค่าเฉลี่ยต่ำไปสูง สามารถกำหนดลำดับความสำคัญในการพัฒนาได้ดังนี้ 1) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 3) พัฒนาระบบการเรียนรู้ และ 4) พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน โดยเชื่อมโยงเป็นระบบการบริหารงานวิชาการแบบบูรณาการ กล่าวคือ เริ่มจากการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองบริบทท้องถิ่น สนับสนุนสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ติดตามและประเมินผลด้วยระบบประกันคุณภาพภายใน โดยมีการนิเทศภายในและการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นกลไกสนับสนุนในทุกขั้นตอน ซึ่งจะช่วยยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอน ของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีประเด็นสำคัญ ที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเล็งเห็นว่าการบริหารงานวิชาการ มีความสำคัญเชิงกลยุทธ์ที่ผู้บริหาร จึงให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญและเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของ สถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งต้องการความคล่องตัวและการพัฒนาที่เป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศึกษาศาสตร์ อาจิณ ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งต้องดำเนินการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการและให้ถือว่าการบริหารงานวิชาการเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนให้กระบวนการเรียนการสอนของนักเรียนมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่าสถานศึกษามีมาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนด (ศึกษาศาสตร์ อาจิณ, 2562) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐชนน เสนาคูน ได้กล่าวว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสถานศึกษา คือ การบริหารงานวิชาการจึงจัดให้มีการระดมความคิดเห็นหรือการสร้างโดยใช้วงจรคุณภาพ เพื่อปรับปรุงการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาควรร่วมกันการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาจากวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนของนักเรียนมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง และให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน โดยนำผลการวิจัยมาใช้พัฒนาเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการเรียนการสอนต่อไป (ณัฐชนน เสนาคูน, 2566)

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดสระแก้ว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จากผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นพ้องต้องกันในการพัฒนา ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผลการศึกษพบว่า ควรนำบริบทท้องถิ่นมาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้หลักสูตรมีความทันสมัยและตอบโจทย์การพัฒนาเศรษฐกิจ สอดคล้องกับแนวคิด

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นสมรรถนะมากกว่าการท่องจำเนื้อหาส่งผลให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ระบบการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารยกระดับคุณภาพวิชาการที่มุ่งเน้น การบูรณาการบริบทท้องถิ่น โดยเฉพาะจุดแข็งด้านเกษตรกรรมและวัฒนธรรมเข้ากับ สมรรถนะหลักและทักษะดิจิทัล เพื่อตอบโจทย์เมืองเศรษฐกิจพิเศษ โดยใช้กระบวนการ Curriculum Mapping เพื่อเชื่อมโยงตัวชี้วัดข้ามกลุ่มสาระ ช่วยลดความซ้ำซ้อนและสร้างความยืดหยุ่นให้หลักสูตรสามารถปรับเปลี่ยนตามความสนใจของผู้เรียนได้ ภายใต้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และทีมครูที่นำประเด็นท้าทายในสังคมมาเป็นแกนกลางในการเรียนรู้ พร้อมทั้งมีระบบการนิเทศติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่นำไปใช้แก้ปัญหาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐชนน เสนาคุน ได้กล่าวว่า ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการ สถานศึกษาควรร่วมกันวางแผนโดยการสร้างวงจรคุณภาพ เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจาก วิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา วิเคราะห์ความต้องการของ ชุมชนและท้องถิ่นและศึกษางานวิจัยในการพัฒนาหลักสูตรโดยให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ยึดโครงสร้างหลักที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นขอบข่ายในการจัดทำหลักสูตร ทำการนิเทศการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ซึ่งแสดงถึงการแสดงความเอาใจใส่ในการสอน (ญัฐชนน เสนาคุน, 2566) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นารี ปราถนาม ได้กล่าวว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญและส่งเสริมในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตร ตรงตามจุดประสงค์ มีการนำหลักสูตรมาพัฒนาให้มีความเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทำให้กระบวนการเรียนการสอนของนักเรียนมีประสิทธิภาพ และบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา (นารี ปราถนาม, 2566)

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า ควรมุ่งเน้นการเปลี่ยนบทบาทผู้เรียนจากผู้รับข้อมูลมาเป็นผู้สร้างความรู้ ผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่บูรณาการประสบการณ์ในและนอกห้องเรียนเข้าด้วยกัน โดยใช้ประเด็นท้าทายในชุมชนในการฝึกทักษะการแก้ปัญหาและการสร้างนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการดึงปราชญ์ชาวบ้านและเครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างความหมายในการเรียนรู้ ขณะที่ครูผู้สอนใช้กระบวนการ PLC ในการร่วมกันออกแบบแผนการสอนและสะท้อนผลเพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบกัลยาณมิตรที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ตามบริบทของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่เปลี่ยนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการสร้างองค์ความรู้ผ่านบริบทจริง ซึ่งช่วยกระตุ้นการคิดขั้นสูงและการประยุกต์ใช้ทักษะนวัตกรรม ขณะเดียวกัน การบูรณาการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการดึงต้นทุนทางสังคมอย่างปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาเป็นฐานการเรียนรู้ ไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้าง สมรรถนะตามบริบทท้องถิ่น (Contextual Competency) แต่ยังส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชฌามญา แพงด้วง ได้กล่าวว่า ผู้บริหารส่งเสริมด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยมีการกำหนดให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้ และพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ มีการพัฒนาห้องสมุดห้องปฏิบัติการต่าง ๆ กันต่อเนื่องสม่ำเสมอและส่งเสริมให้ครูสอนทำวิจัยเพื่อพัฒนาชั้นเรียน (พิชฌามญา แพงด้วง, 2565) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิยม รัชตะวัฒน์วินัย ได้กล่าวว่า ผู้บริหารจัดระบบการพัฒนากระบวนการเรียนรู้หรือการสอนให้แก่ครูและนักเรียนอย่างเสรี ส่งเสริมให้ผู้สอนออกแบบหรือพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนอันเป็นผลมาจากการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย การแสดงความเอาใจใส่ในการสอน และ

การทำให้กระบวนการเรียนการสอนของนักเรียนมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารงานของโรงเรียนบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ (นิยม รัชตะวณฺณวินัย, 2560)

2.3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการสร้างคลังสื่อที่ผสมผสานเอกลักษณ์ท้องถิ่นเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อขจัดอุปสรรคในการเข้าถึงความรู้ของพื้นที่ห่างไกล ควบคู่ไปกับการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเปลี่ยนแนวคิดเป็นผลงานที่เป็นรูปธรรม โดยมีปัจจัยความสำเร็จอยู่ที่การพัฒนาครูสู่การเป็น “ครูนวัตกรรม” ที่สามารถออกแบบนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาจริงในห้องเรียน ผ่านระบบการนิเทศติดตาม และการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการเผยแพร่และต่อยอดนวัตกรรมสู่สาธารณะอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการปรับใช้แนวคิดการจัดการความรู้ที่เน้นการเปลี่ยนทุนทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้มีการพัฒนาการเรียนรู้ในการสร้างสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษานำร่อง เพื่อช่วยลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช ชะมะที และลักขณา สรีวิวัฒน์ ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ เพื่อต้องการที่จะส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รวมทั้งมีการส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้แข่งขันได้ในเวทีสากล ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้บริบทของพื้นที่และการสนับสนุนบุคลากรทั้งระบบสู่การเป็นครูในศตวรรษที่ 21 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างยั่งยืน (นงนุช ชะมะที และลักขณา สรีวิวัฒน์, 2567) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศึกษาศาสตร์ อาจิ้น ได้กล่าวว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรลดภาระงานที่สนองนโยบายรัฐบาล ควรส่งเสริมการจัดทำสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน ควรส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบ และควรมีการจัดหาครูผู้สอนให้ตรงตามรายวิชา ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอน และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน (ศึกษาศาสตร์ อาจิ้น, 2562)

2.4 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการบริหารจัดการคุณภาพที่ต้องแทรกซึมอยู่ในทุกภารกิจของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนจากระบบที่ยึดติดกับงานเอกสารไปสู่ “การประเมินตามสภาพจริง” ที่สะท้อนผลสัมฤทธิ์เชิงบริบทของผู้เรียนและสร้างความมั่นใจให้กับชุมชน เพื่อนำปัญหาและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและตอบโจทย์วิถีชีวิตจริงของท้องถิ่นจังหวัดสระแก้ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมุ่งเน้นการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เป็นการตอบสนองต่อแนวคิดการวัดผลเชิงวิพากษ์ที่เชื่อว่าคุณภาพที่แท้จริงต้องวัดจาก “สมรรถนะผู้เรียน” ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตและบริบทท้องถิ่นจังหวัดสระแก้ว ซึ่งช่วยสร้างความรับผิดชอบต่อชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ถือว่าเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพล วงศ์ฉลาด และธรินธร นามวรรณ ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเป็นสิ่งที่โรงเรียนจำเป็นต้องดำเนินการ และให้ความสำคัญต่อการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ สถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพราะถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนและเป็นสิ่งที่ประกันว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามที่กล่าวไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ธนพล วงศ์ฉลาด และธรินธร นามวรรณ, 2564) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช ชะมะที และลักขณา สรีวิวัฒน์ ได้กล่าวว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ด้วยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควบคู่กับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้มีการวัดและประเมินผล ตลอดจนพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ พันธกิจ ส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานวิชาการสอดคล้องกับนโยบายของ

ทางกระทรวงศึกษาธิการและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอน การแสดงความเอาใจใส่ในการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน (นงนุช ชะมะที และลักขณา สรวิวัฒน์, 2567)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่จากผลการศึกษาเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยสังเคราะห์เป็น “CLIQ Model” รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้บริบทเป็นฐาน ขับเคลื่อนการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรม และมุ่งสู่คุณภาพอย่างเป็นระบบ หรือ “บริบท-เรียนรู้-นวัตกรรม-คุณภาพ (CLIQ Model)” ซึ่งเป็นรูปแบบองค์ความรู้ที่มุ่งเชื่อมโยงการบริหารงานวิชาการกับบริบทของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว โดยมีแนวคิดสำคัญ คือ “ใช้บริบทเป็นฐาน พัฒนาการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรม ขับเคลื่อนด้วยครุวัตร และใช้คุณภาพเป็นกลไกกำกับ” เพื่อให้การบริหารงานวิชาการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 1 โครงสร้าง CLIQ Model

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า 1) โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ควรนำบริบทท้องถิ่นมาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้หลักสูตรมีความทันสมัยและตอบโจทย์การพัฒนาเศรษฐกิจ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นสมรรถนะมากกว่าการท่องจำเนื้อหาส่งผลให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ระบบการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการปรับเปลี่ยนบทบาทผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างความรู้ ผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เชื่อมโยงประสบการณ์จริงในชุมชน โดยใช้ กระบวนการคิดเชิงออกแบบ และประเด็นท้าทายในท้องถิ่นเป็นฐานในการบ่มเพาะทักษะการแก้ปัญหาและนวัตกรรม โดยมีปราชญ์ชาวบ้านเป็นเครือข่ายร่วมสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ครูใช้กระบวนการ PLC เป็นกลไกหลักในการออกแบบการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการทำงานแบบกัลยาณมิตรที่มุ่งเน้นความยั่งยืนตามบริบทของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการสร้างคลังสื่อที่ผสมผสานเอกลักษณ์ท้องถิ่นเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อขจัดอุปสรรคในการเข้าถึงความรู้ของพื้นที่ห่างไกล ควบคู่ไปกับการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเปลี่ยนแนวคิดเป็นผลงานที่เป็นรูปธรรม โดยมีปัจจัยความสำเร็จอยู่ที่การพัฒนาครูสู่การเป็น "ครูนวัตกรรม" ที่สามารถออกแบบนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาจริงในห้องเรียนผ่านระบบการนิเทศติดตาม และการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการเผยแพร่และต่อยอดนวัตกรรมสู่สาธารณะอย่างเป็นระบบ และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ควรออกแบบกลไกการบริหารจัดการที่บูรณาการเข้ากับภารกิจของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนจากระบบที่ยึดติดกับเอกสารสู่การประเมินตามสภาพจริง เพื่อสะท้อนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามบริบทท้องถิ่นจังหวัดสระแก้วและสร้างความมั่นใจแก่ชุมชน โดยใช้วงจร PDCA เป็นแกนหลักขับเคลื่อนร่วมกับระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง เพื่อให้เกิดการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการประเมินความสำเร็จและเสนอแนวทางปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและตอบโจทย์วิถีชีวิตจริงในสถานศึกษา ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นลำดับแรก เนื่องจากเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้หลักสูตรสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรสนับสนุนให้ครูพัฒนาความรู้และทักษะในการสร้าง เลือกใช้ และประยุกต์ใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับเนื้อหาและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่จำเป็น ตลอดจนส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเผยแพร่ผลงานนวัตกรรมของครู เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้
- 3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้ครูปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การลงมือปฏิบัติ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งเชื่อมโยงการเรียนรู้กับบริบทและปัญหาในชีวิตจริงของผู้เรียนและชุมชน และ
- 4) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรรักษาและพัฒนาจุดแข็งด้านการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยบูรณาการระบบประกันคุณภาพเข้ากับการบริหารงานและการจัดการเรียนรู้ตามภารกิจปกติของสถานศึกษา ใช้วงจร PDCA ในการวางแผน ดำเนินงาน ติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียนและการประเมินตามสภาพจริงมากกว่าการจัดทำเอกสาร พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วน

ร่วมในการสะท้อนผลและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาเปรียบเทียบการงานวิชาการในพื้นที่หรือเครือข่ายอื่น ๆ เพื่อวิเคราะห์แนวปฏิบัติที่เหมาะสม และแตกต่างกันในแต่ละบริบท 2) ควรพัฒนาตัวชี้วัด และเครื่องมือประเมินผลการบริหารวิชาการให้ละเอียด และตรงประเด็นมากขึ้น 3) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการ เช่น การวัดผลและประเมินผล การแนะแนว การศึกษา และการนิเทศการศึกษา และ 4) ควรพิจารณาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบดิจิทัลในการติดตามและประเมินผลการบริหารงานวิชาการ เพื่อเพิ่มความสะดวก และความแม่นยำในการบริหารงาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). รู้จักกับ “พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา” ล่าสุด 11 จังหวัด. เรียกใช้เมื่อ 30 กันยายน 2568 จาก <https://www.moe.go.th/360educational-innovation-area>
- ณัฐชนน เสนาคุน. (2566). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพของโรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธนพล วงศ์ฉลาด และธรินธร นามวรรณ. (2564). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 15(2), 146-159.
- นงนุช ชะมะที และลักขณา สรวิวัฒน์. (2567). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์, 8(1), 363-373.
- นารี ปรานาม. (2566). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิยม รัชตะวัฒน์วินัย. (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กจังหวัดนครสวรรค์. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาขาวิชาพุทธการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 11 (1 พฤษภาคม 2562).
- พิชมาภา แพงด้วง. (2565). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศึกษาศาสตร์ อาจิม. (2562). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 7 จังหวัดปราจีนบุรี. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- Best, J. W. & Khan, J. V. (1993). Research in Education. New York: Prentice-Hall Inc.
- Cronbach, L. J. (1984). Essentials of psychological testing. (4th ed.). New York: Harper & Row.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). The human organization: Its management and value. New York: McGraw Hill.